

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget tilsigter at markere afslutningen på det retsopgør, som blev foretaget i årene efter den tyske besættelse. De tre særlove, som foreslås ophævet, dannede grundlag for opgøret. Efter forslagsstillernes opfattelse ville det være illusorisk at forestille sig særlovene bragt i anvendelse i overensstemmelse med deres intentioner, idet såvel retsbevidsthed som strafferet har gennemgået væsentlige forandringer i de forløbne mere end 40 år.

Tværtimod ville det stille dansk retspleje i en ganske penibel situation, hvis en eller flere af de personer, som fortsat er efterlyst i henhold til straffelovstillægget, blev tiltalt. På den ene side måtte domstolene have en vis forpligtelse til at afsige dom i overensstemmelse med den praksis, som blev lagt umiddelbart efter besættelsen, i særdeleshed over for personer, hvor medskyldige idømtes dødsstraf. På den anden side måtte domstolene have en forpligtelse til at tage hensyn til, at de eftersøgte har nået en høj alder, at bevisførelsen er vanskeliggjort efter fyrré år, og at dødsstraffen i mellemtiden er afskaffet ved lov nr. 195 af 3. maj 1978.

Af formentlig samme grund har dansk politi gennem de senere år udvist passivitet med hensyn til eftersøgning af det resterende antal personer. Så vidt det er forslagsstillerne bekendt, har dansk politi i hvert fald siden 1969 haft kendskab til opholdsadressen for mindst én af de efterlyste, uden at pågældende er krævet udleveret. En sådan passivitet må være godkendt på højeste sted – af justitsministeren og formentlig også af statsministeren – og forslagsstillerne finder ikke anledning til at rette bebrejdelser i den anledning. Men konsekvensen må være, at straffelovstillægget ophæves, fordi dets eventuelle yderligere anvendelse må betragtes som illusorisk. I særdeleshed er det utænkeligt, at tillægget til lov om rettens pleje (med bl.a. begrænsninger i ankemulighederne) på noget tidspunkt bringes i anvendelse.

Selv om en sådan ophævelse umiddelbart kan give anledning til en følelsesladet debat, er det

forslagsstillernes opfattelse, at den selv under henvisning til lovgivernes intentioner med straffelovstillægget kan forsvares.

Lovgivningen blev hovedsagelig begrundet i tre forhold:

For det første ønskede lovgiverne at foretage den »fornødne udrensning«. *For det andet* ønskedes »et tilbundsgående opgør med dem, der under den tyske besættelse har gjort sig skyldige i landsforræderi m.v.«. *For det tredje* skulle straffelovstillægget »udfylde det svælg, som i besættelsesårene var opstået imellem, hvad folkets retsfølelse tilsagde, og hvad straffeloven foreskrev«.

Der kan næppe forventes nogen yderligere »udrensning« eller noget yderligere »opgør«, og netop det hensyn til »retsfølelsen«, som anvendes i begrundelsen for lovgivningen, tilsiger at ophæve de tre love, idet en domfældelse på grundlag af den på daværende tidspunkt etablerede lovgivning (med dødsstraf, med forhøjede strafferammer og med tilbagevirkende kraft) næppe ville være i overensstemmelse med nutidens »retsfølelse«.

En ophævelse af særlovgivningen indebærer imidlertid ikke, at de personer, som fortsat efterlyses, ville være straffri. De ville være omfattet af den borgerlige straffelov, og dermed ville de være undergivet de almindelige strafferammer og forældelsesfrister; men de ville ikke kunne dømmes til døden, selv om de blev fundet skyldige i en af de forbrydelser, som ikke forældes.

Egentlig straffrihed ved ophævelse af straffelovstillægget vil ske for så vidt angår lovovertrædelser, der er forældede efter de almindelige regler, og lovovertrædelser, hvis strafbarhed er hjemlet i straffelovstillægget, men ikke i borgerlig straffelov.

Spørgsmålet om forældelsesfrister indgik i lovgivernes overvejelser under behandlingen og gav sig udtryk i bestemmelsen i § 7 om, at strafansvar eller andre retsfølger i henhold til loven ikke kunne forældes; men baggrunden for denne bestemmelse var, at forbrydere efter nogle års ophold i udlandet skulle hindres i at vende tilbage til Danmark og genoptage deres normale tilværelse. Noget sådant må efter mere end 40 år anses for ude-